

וידבר יהוה אלימשה לאמר: כי תשא את רגלך מן הארץ אשר באו ישראל לפקודיהם ונתנו איש כפר נפשו ליהוה כפקד אתם ולא יהיה בהם נגף כפקד אתם: והו' נתנו פל-העבר על-הפקדים מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה ליהוה: כל העבר על-הפקדים מן עשרים שנה ומעלה יגזר תרומת יהוה: העשיר לא-ירפה והול' לא יבטוי ממחצית השקל לתת את-תרומת יהוה לכפר על- נפשתיכם: ולקחת את-כסף הפקדים מאת בני ישראל ונתת אותו על-עבדת אהל מועד ומה לבני ישראל לזרזון לפני יהוה לכפר על-נפשתיכם:

2. אלוהי' (ס)

ובדברך רמו התבאר על זה הדרך כי בא הפתוח לגלות וקטרוח לה אשר יעשה בעולמו דבר שכל רוצה יחמה בהלקח איש צדיק ישר קדם זמנו וזמנו יחצו ימיו כמשפט המתחבב לאנשי דמים ומרמה ויפקדו ויעניו האדם לחשב אחר מבי' רבנים או יבחישי ב"מ אשר הצדיקים כי אין טוב בעמל האלהי, או יחשב כי זה האיש מקפוננו אינו כפגלה כמפנו והורצה חזקתו לטוב, אשר על פן אומר ה' כי תשא את ראש בני ישראל פרוש אם תראה שישפלק ראש בני ישראל בלא עת ולא יעלה בפלח פעלות גדליש בעתו השעם הוא לפקודיהם על דרך אומנם (שה"ש פי"א) בפקוד

אשכול הפקר הודי לי ואמרו ז"ל איש שהכל בו הוא כפר נפשם של ישראל, והוא אומר לפקודיהם לשון נספון על דרך אומרו (במדבר ל"א מיט) ולא נפקד מפנו איש כי לצד חסרון ישראל שנותחכו לזה אני נוטל את ראשם בעצם לכפר נפשם שלא ומותו כל ישראל, ויחבאר גם כן לפקודיהם על דרך אומנם פיתר (ו"ח) בפקוד כל העבר על הפקדים כל העובר על המצות לומר כי טעם החסרון הוא לצד עוברהם על מצות ה', ומעשה לא יחשב אדם רע לא על המסלק למה ולא על המסלק כי נקטרו בלתי הגון:

ואמר ה' כי לצד שהיוד הוא הנאם ללקח הצדיק לזה צריך לתת כל איש ישראל כפר נפש הצדיק שמת בערו, והוא אומר ונתנו איש כפר נפשו של המסלק או גם כן של הנשארם שנגזשו בפקדו הצדיק שנקלד בשחיתותם וכל אחד יחשיל כי חוב מיתה לשמים ויתקן מעשיו, והוא מה שפירש דברי קבלה (ישעי' נ"ו) מפני הרעה נאסף הצדיק פרוש אם הסוככים דבר הרגישו בחסרונו ונתקנו מעשיהם שלא פבוא, ואם לא

הקדש ה' בטרם יבא / ח"ב, ח"ג, ח"ד, ח"ה, ח"ו, ח"ז, ח"ח, ח"ט, ח"י

הרגישו כדי שלא יהיה בתוך הרצה שפבוא אחריו, ולזה צוה ה' באן ונתנו איש וגו', ואמרו בפקד אתם פרוש לא יאחרו ותינת הפקר אלא תכף ומיד בפקד אתם כמעשה זה שנטל ראשם כל אחד יתקן מעותו, ואמרו ולא יהיה בהם וגו', הא למדת שאם לא יעשו כדבר יהיה בהם וגו', ואמר בפקד אתם כמו כי לא יאחר העניש אלא תכף לפקודה, וכן תמצא שכל עת שישמלק הצדיק רעה הבאה אחריו היא סמוכה לפטירתו כמאמרם ז"ל (סנהדרין ק"ג): וקמו שראינו בעינינו פדורות הללו, ואמרו זה יתנו באן פרוש ככתוב מה הוא כפר נפש שצוה לתת ואמר זה יתנו ובן אל ספר התורה דקתיב (יהושע א) לא ימוש ספר התורה הזה מפיו, גם אמרו ז"ל כי הקב"ה לפניו כל היום מזה ס"ת כמשפטו אשר צוה למלך ישראל (דברים י"ו י"ט) ויתמה

עמו וגו', והוא מה שהראהו באצבע זה יתנו ויתמו כפרושו שעל הפגז לפניו תמיד צוה ה' ובקאמצעות מה שילמדו בתורה היא מגנה ומכפרת עון ומרבה זכיות כאומנם (מנחות ק"ג) ויתלמדו תורה כנגד הכל ונאפלו היו ביד האדם עכרות רבות זאת התורה לעלה למנחה ולתשאת ולאשם באלו הקריב כל התקנות המכפרים, והוא אומר כל העבר על הפקדים שהם המצות זה יהיה לו לתקון כל דבר, ונקמש גם כן אומר כל העבר עם שלמשה לומר תקון למי שאינו כן תורה במה יתן כפר נפשו כי הוא בוד ריק אין בו מים, לזה אמר כל העבר וגו' יתן מחצית השקל ביששכר וזכרון ושמעון אחי עזריה (סוטה כ"א) ורבים הם אשר יתקון פקדם לעמלי תורה, ואמרו בשקל הקדש פרוש בעד שקל הקדש שהוא התורה, או ירצה שפנה ישנה הוא לנתן אמר ספר באמרו (קהלת ז) בצל המסכה בצל הפקר, עוד ירצה על דרך אומנם ז"ל (בבבא ז' ה') שקל הקדש כפול היה, וכן ההודיע כי מה שישל מחצית כפרו מצד מחצית פספו לא שיתקנה מחלק הלומד ונקמצא כל אחד אין בידו אלא מחצית שכר לא כן הוא כי שקל הקדש כפול היה ונקמצא כל אחד בידו שקל שלם והבן,

יוסף אל-אחי אנכי מת ואלהים פקד יפקד אתכם והעלה אתכם מן-הארץ האת אל-הארץ אשר נשבע לאבותיכם לביטח וליעקב: וישבע יוסף את-דבני ישראל לאמר פקד יפקד אלהים אתכם והעלתם את-עצמותי מזה: וימת יוסף בן-מאה ועשר שנים ויחנטו אתו ויישם בארון במצרים:

(תהלים י"א ה') צדיק יבן וישע ויאהב חסם שצאח נפשו אחר רבי יונתן השפסתי הנה קלשפשתנו לוקה אינו מקיש עליו ביותר מפני שהיא פולעת וקלשפשתנו יפה הוא מקיש עליו ביותר למה שהיא משפפחת והולכת כן הקדוש ברוך הוא אינו מנשה את הרשעים למה שאין יבולין לעמוד דקתיב (ישעי' נ"ו כ) והרשעים פים נגרש' ואת מי מנשה את הצדיקים שצאמר ה' צדיק יבן:

(בראשית ל"ט ז) ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדניו וגו' ויהי אחר הדברים האלה אמר רבי יונתן היצור הנה כשהוא בודק את הפקדון שלו אינו בודק את הפלים המרעעים למה שאינו מספיק להקיש עליו אמת עד שהוא שוכרו ומה הוא בודק כקנקנים כרורים שאפילו הוא מקיש עליו כמה פעמים אינו שוכרו כן אין הקדוש ברוך הוא מנשה את הרשעים אלא את הצדיקים שצאמר ה' צדיק יבן אמר ר' אלעזר לבעל הבית שהיה לו שתי פרות אחת כחה יפה ואחת כחה רע על מי הוא נותן את העל לא על אותה שפחה יפה כן אין הקדוש ברוך הוא מנשה אלא הצדיקים שצאמר ה' צדיק יבן:

וכאשר לשנות את צביון החיים בקרב הישוב הישן, מבלי להניק לכמה דברים סודיים, הוא דבר שאי אפשר, כ"א בהדרגה גדולה ואריכות זמן גדול, — והענין עומד ורוחק. ע"כ החלטתי, שאי אפשר לנו לתקן את הדבר הגדול הזה, העומד ברום עולם היהדות של הישוב החדש, ושגוע הרבה ג"כ להישוב הישן, ע"י השתלשלות הפעולות שהקבוצים פועלים זה על זה, כ"א ע"י מה שניסד ישיבה פה במרכז הישוב החדש.

ואמרו כל העבר וגו' מן עשרים שנה באן הודיע סוד מה שלא חיקה התורה לאדם אלא עד שהוא כן עשירים שהוא לטעם עד שיגיע לגדר זה שתהיה נפשו שלמה מהשגת הפשפל מההתנגדות הרוחניים האלהיים אשר נפש ישראל משם הוא ולזמן הנקר תשיג, והוא סוד אומר (תהלים ב') ה' אמר אלי בני אמה אני היום ילדתי, וצנן ברכי וזהו (משפטים צ"ח) ויש טעם נקבד למה לא יענש אדם עד גבול זה כי הוא לצד שצדן לא שלמה בעתו בהפכת הפשפל והשפלת הדיעה והתנפחת הפסקי להערכת מלחמה לשובר כח הפסית וילצח תאונת השקעיות ולהשפיל כרצון הנפש ולהבחין את אשר ידבר בלבו אם לאשר וכהיותו כן כ' הנה הוא שלם בעתו להתזיק מן וצוה בתנפכת השכל וההכחזה והבחירה בדרך החיים והבן:

10.6

אלה פקודי המשפן משפן העדת אשר פקד עליי משה עבדת הלוים ביד איתמר בראהרן הכהן:

צדיק יבן

אבל, לא זה הוא העיקר. מגיעות פנימיות החלו להגלות, שיסוד הכל הוא מה שאין רוח הישוב החדש יכול לשאת את מהלך הרוח, את הסגנון ואת התכונות של הגיכוי הישוב הישן. וזה הוא דבר המקיף לא רק את קלי-העולם, המואסים בתורה ובמצות, כ"א גם חלק גדול מההגונים, בני תורה ויראת שמים. התנועה החיה של הישוב החדש, חדות החיים ואומץ הלב, הרחבת הדעת, וגאות הלאם השורר בקרב הישוב החדש, לא יכולה לשאת את הגו הכפוף, את הפנים הצמוקות והעצובות המפיקות פחד ומורד לב, את העינים התועות המראות יאוש ושנאת החיים, ההלבשה הזרה המזרחית, כשהיא מצטרפת עור עם איהו דכדוך של עניות היא מטלת אימה של בוז, על האיש המורגל בחיים אירופאיים. אם מעט ואם הרבה, כל אלה לא יוכלו להיות מתקבלים בלא זעף בקרב הישוב החדש, וכאשר הטפוס היותר מצוי בגד חניכי הישיבות של הישוב הישן הוא זה הצביון, ע"כ עצום הוא הניגוד במושבות בני כבלת רבנים, וכאשר בינותי בדבר ראיתי, שאפילו אם נתגבר על כל הניגודים, ונכניס רבנים בחוקת היד, לא יביאו כלל את התועלת הרצויה, כל זמן שהניגוד הפנימי, שיסודו הוא עמוק ברוח האדם, אי אפשר לו שיסוד ממקומו.

וכאשר לשנות את צביון החיים בקרב הישוב הישן, מבלי להניק לכמה דברים סודיים, הוא דבר שאי אפשר, כ"א בהדרגה גדולה ואריכות זמן גדול, — והענין עומד ורוחק. ע"כ החלטתי, שאי אפשר לנו לתקן את הדבר הגדול הזה, העומד ברום עולם היהדות של הישוב החדש, ושגוע הרבה ג"כ להישוב הישן, ע"י השתלשלות הפעולות שהקבוצים פועלים זה על זה, כ"א ע"י מה שניסד ישיבה פה במרכז הישוב החדש.

ויותר מזה, שאיננו קובע מסמרות בדבר, שיהיו חניכי הישיבה, אפילו המצוינים, דוקא רבנים, אדרכא, כל חפצי הוא, שיהיו מהם מתלמידים, במשך שנות לימודם, חלק הגון מידיעות שמושיות, ואותם ישש להם נטיה למלאכה יתלמדו איהו שעות ביום בבית-המלאכה, אשר כבר הועמד עמנו פה במוסד "שערי תורה" (שזה מקרוב אשר נוסד, ערך שנתים, ועתה הוא עומד ב"ה במדרגה כזאת, עד שהבנק אנגלא-פלשתינא הכין על ידו ארון-ברזל, ע"פ תכנית הארונות האירופאיים, בפורמאט גדול, והם מלאכים רצון מטיב המלאכה), עד שיצאו לנו ג"כ גדולי-תורה שיהיו בעלי-אומנות, המתחרנים מיגיע-כפם, או אנשים מוכשרים לכל עסקי החיים, ותהיה התורה נלמדת דוקא לשמה, משום תכלית החיים שבהגיון התורה ותחבתו.

ומאחר שזאת היא כל עקרה של הצורה החדשה, שאני חפץ בהישיבה, דהיינו שיהיה שורר בקרבה עו החיים, הראוי לשמעתתא דבעיא צילוחא 1, ושמתח לב, אין בה כמובן שום מניעה: באופן שלא תוכל לתן לנו "גדולי תורה הבקאים בש"ס בבלי וירושלמי, אשר כל ישעם ותפצם וכל חלקם בחיים הוא להביך ולהשכיל בדברי תורה", ולא יוכל להיות חסר בה "הרוח הגדול אשר יעטר את תלמידי חכמים הגדולים". ודוקא בישיבה כזאת יוכל להתקיים התוך של דרשת "אדם כי ימות באוהל" 2, אדם חי, המטה את תשוקותיו וכחותיו לא להוללות וסכלות, כ"א לעמלה של תורה ושמתח השגתה, אבל מי שאין לו הרגשת החיים וזיום הוא לא יכול להיות אדם אשר ינאת באהלה, והמצוינים מיישיבה כזאת לא יוכלו להיות ממוצעים, שהם כקדרה דלא המימא ולא קריא, כ"א בוררים כאריות במלחמתה של תורה, ומלאים חפץ לרוממה ולשגבה על אדמת הקודש, לא משום פניה ותכלית של רבנות, כ"א מפני אהבת השם יתברך, אהבת התורה, אהבת ישראל ואהבת ארץ ישראל, הבעורת בקרבם בשלהבת אש קודש.